

दिवाळी अंक २०२० Diwali Ank 2020

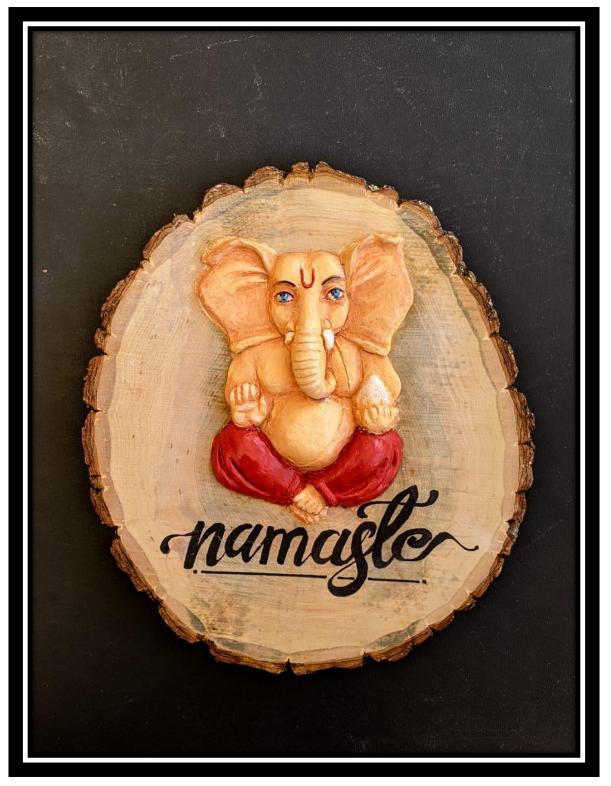

The views and opinions expressed in this SAMM Diwali Ank 2020 are those of the authors and do not necessarily reflect the official policy or position of San Antonio Maharashtra Mandal.

Any content provided by our authors are of their opinion and are not intended to malign any religion, ethnic group, club, organization, company, individual or anyone or anything.

Welcome plaque with 3D clay Ganesh mural on natural wood slice by Tejashree Sourabh

नमस्कार मंडळी,

आम्ही घेऊन आलो आहोत सॅन ॲंटोनियो महाराष्ट्र मंडळाचा सर्व प्रथम दिवाळी अंक! २०२० हे वर्ष खूपच वेगळे आहे, पॅंडेमिकमुळे आपल्या भेटीगाठी कमी झाल्या आहेत पण आपली बंधने शाबूत आहेत. आणि हि बंधने अजून मजबूत करण्यासाठी आमचा हा छोटासा प्रयास आहे.

लेखकांना पूर्ण सर्जनशील स्वातंत्र्य देण्याकरिता, आम्ही या अंकासाठी एखादी थीम निर्दिष्ट केली नाही. ह्या अंकात आम्ही खूप काही विषय कव्हर करण्याचा प्रयत्न केला आहे. ह्यात किवता, SAMMला लिहिलेले पत्र, कलाकृती, मुलाखत, हिंदुत्वावर लेख, वैज्ञानिक लेख, लघु कथा, दिवाळीच्या आठवणी असे विविध प्रकारचे लेख आहेत. कला व साहित्याद्वारे सर्व मराठी भाषिक सदस्यांना एकत्र आणणे हे आमुचे उद्दीष्ट आहे. आमचा विश्वास आहे कि, हा दिवाळी अंक त्या दिशेतील एक लहान पाऊल आहे. आम्हाला खात्री आहे की आपण ह्या वाचनाचा आनंद घ्याल.

हा आमचा पहिला प्रयत्न आहे आणि त्यामुळे आमच्याकडून काही चूकभूल झाली असेल तर माफ करणे .

आपल्या कटुंबासमावेत या अगदी वेगळ्या दिवाळीचा आनंद घ्या आणि सुरक्षित रहा! सर्व SAMM च्या कुटूंबियांना दिवाळीच्या मनःपूर्वक शुभेच्छा !

संकल्पना आणि संपादिका

सौ. रेश्मा निखिल गोरेगावकर

॥ॐ॥

प्रिय SAMM,

आम्ही सर्वजण नवीन स्वप्नांच्या आणि नवीन संधीच्या शोधात आमचं असं कुटुंबाचं, हितचिंतकांचं आणि मित्र मैत्रिणीचं ओळखीचं आकाश सोडून सातासमुद्रापार या नवीन अनोळखी अवकाशात भरारी घेतली. मनात नवीन जागेविषयी जशी उत्सुकता होती तशीच थोडी धास्ती सुध्दा! आणि इथे तू भेटलास आणि आमचा जिवाभावाचा सखा झालास! आमच्या सर्वांच्या कृतज्ञतेच्या भावना तुझ्यापर्यंत पोचवण्यासाठी हा पत्रप्रपंच!

इथे आल्यावर सगळ्यात जास्त उणीव जाणवली ते आपल्या कुटुंबीयांची, आपल्या आई इतकीच आपल्या हृदयाजवळ असणाऱ्या मातृभाषेतल्या मनमोकळ्या गप्पांची आणि आपले सण समारंभ आपल्या पद्धतीने साजरे केल्यावर मिळणाऱ्या समाधानाची!

पण SAMM, वरवर छान चाललंय असं वाटत मनाच्या कोपऱ्यात टोचत राहणाऱ्या या सगळ्या उणीवा तू भरून काढल्यास. छोट्या, मोठ्या आणि समवयस्क अशा छान सुहृदयाचं आणि हक्काचं असं एक भरगच्च कुटुंब तू आम्हाला दिलंस. त्यांच्या बरोबरची गप्पागोष्टींची, चेष्टा-मस्करीची, संवादाची आणि हास्याची मैफिल मन सुखावून गेली. वेगवेगळ्या लोकांचे अनुभव, मार्गदर्शन लाभल्यामुळे आमच्या विचारांचा दृष्टिकोन व्यापक झाला आणि जगणं समृद्ध आणि शहाणं होत गेलं!

आपल्या मातीशी, संस्कृतीशी असलेलं आपलं नातं दुरावले की काय या आमच्या धास्तीला तर तू ढोल ताशाच्या दुमदुमीन आणि पैठणी, नऊवारी, नथ, रांगोळी, पोवाडा, फेटा, लेझीम इतकंच काय तर शिवाजी महाराज आणि पु लं यांची ढाल करून पार पळवून लावलंस. या सगळ्यामुळे मराठी मातीशी आमची नाळ अजूनही घट्ट जोडली गेलेली आहे ह्या समाधानाने आम्ही भारून गेलो.

मायदेशातील प्रत्येक सणाची असणारी विशेष अशी समीकरणे इकडे आल्यावर विसरावी लागणार अशी मनाची समजुत घालत असतानाच गणपतीला अथर्वशीर्ष, ढोल-ताशे, दिवाळीला बेसनलाडू, करंजी आणि संक्रांतीला हळदीकुंकू हे बघून कित्ती छान वाटलं तुला काय सांगू SAMM. "इथे पण आम्ही आपण करतो तसेंच जोरदार सण साजरे करतो" हे मायदेशातील कुटुंबियांना सांगताना ऊर तुझ्या अभिमानाने भरुन जातो.

आधी मायदेशातले सगळे मिळून एकत्र सण साजरे करतानाचे फोटो बघून आपल्या एकटेपणाची जाणीव जास्त अधोरेखित व्हायची. तिकडचे पण सगळे जणं "मज्जा आली खूप, पण तुम्हाला मिस केलं, तुम्ही असतात तर अजून छान वाटलं असतं" असं म्हणताना डोळ्यातलं पाणी लपवायचा प्रयत्न करायचे. पण आता आपले इथले फोटो बघताना त्यांच्या डोळ्यात पाण्याऐवजी समाधान दिसतं ते म्हणजे "आपल्या सगळ्यांबरोबर नसले तरी हे एकटे नाहीत. एवढं मोठ्ठ कुटुंब त्यांच्या समवेत आहे ह्याचं! आणि तिथेच तू जिंकलास SAMM! ह्याचं सारं सारं श्रेय तुलाच!

आमची दंगा-मस्ती, नाचणं, गाणं, बागडणं, सगळं सगळं तू आनंदाने एन्जॉय करतोस. आमच्या कलाप्रदर्शनाच्या सगळ्या प्रयत्नांना गोड मानून हक्काचं वाटावं असं व्यासपीठ देतोस इतकाच नाही तर वेळोवेळी कौतुकाची थाप देऊन प्रोत्सहनही देतोस. किती आभार मानू तुझे SAMM?

पण फक्त आनंदाच्या प्रसंगीच नाही तर प्रत्येक प्रसंगात तू आमच्या पाठीशी उभा राहिलास SAMM . ह्या कोरोनाच्या भीतीच्या, निराशेच्या आणि अनिश्चिततेच्या काळातही तू आमच्यावर मायेची पाखर धरलीस. आमच्यासाठी आयोजित केलेल्या virtual मैफिली असोत, आपण virtually दणक्यात साजरा केलेला गणेशोत्सव असो किंवा आपल्या SAMM कुटुंबामधल्या लोकांच्या मदतीसाठी केलेली धावपळ असो, तुझी साथ मनाला दिलासा आणि उभारी देऊन गेली. सॅन अँटोनियो मधल्या संस्थांना तू मदतिभी गोळा करून दिलास, उपयुक्त वस्तूंची मदत केलीस, त्या सगळ्यांचे आशीर्वाद तुला नक्कीच लाभले असतील.

तुझ्या बरोबर तुझ्या जन्मदात्यांचेही आभार मानायला हवेत, ज्यांच्या कल्पनेतून आणि प्रयत्नातून तुझी निर्मिती झाली, ज्यांनी SAMM चे बीज पेरले, त्यांना तुझं पालनपोषण आणि मशागत करून मोठं करायला खूपच कष्ट घ्यावे लागले असतील पण त्या वृक्षाची गोड फळे आज आम्ही चाखत आहोत.

आपले हे सँम् चे कुटुंब आणि आपला आनंद असाच वृद्धिंगत होत राहो ही शुभेच्छा आणि आपल्या मातीत घट्ट रुजून राहायची इच्छा असणाऱ्या सर्व मराठी मनांचा तुला मानाचा मुजरा SAMM!

> तुझेच, सर्व SAMM कुटुंबीय.

लेखिका- सौ.सोनिया प्रांजल मोगरे

पहाट

आज अन्यायाचा झालाय अंत
गेल्या क्षणाची करु नको खंत
पहाट घेऊन आली सत्याचा प्रकाश
भरारीसाठी खुणावतय ते आकाश
आशेची जोड दे स्वप्नांच्या पंखांना
विश्वासाचा वारा देईल साथ उडताना
तोड ते निराशेचे बंध
यशाची नशा करु दे तुला धुंद
अशीच ज्वलंत ठेव ज्योत निश्चयाची
मग कसली भिति अपयशाची नी काळोखाची
नवीन दिशा नवीन प्रकाश दाखवतेय ती पहाट
तुझ्यामाझ्यातल्या माणसाला जागवतेय ती पहाट

लेखिका- सौ. अंजली गोखले

In conversation with Shri. Abhay Raje

Shri. Abhay Raje

Q. Please tell us about yourself.

My name is Abhay Raje and I am born and brought up in Nagpur, India. I am married to Rutuja and we are parents to Adway and Anushri. We have been in San Antonio for more than a decade. I am an engineer in Computer Science by education. And currently I am the Segment head of the Banking, Financial Services and Insurance at Tata Consultancy Services. I am simply a fun-loving peoples' person with a lot of focused energy. What more can I say...? I love listening to music.

Q. Give us some insights about how Covid-19 pandemic had changed the Corporate world.

This is a topic of a very interesting discussion. In my personal observation, I feel a lot has changed in the last six months' time. I have noticed that we continued working with the same energy and vigor whether from decorum of an office environment or from the comfort of our homes. But what mainly changed are the boundaries that we used to set for work or personal things. There is no more compartmentalization of work and personal space. They all are seeming to be merged into one big box of your time where you need to constantly keep moving in between or as we like to call it being able to do 'effective context-switching'. This is the new normal that we all are trying to adapt and incorporate in our lives.

On a lighter note, I now know a lot more about family members and kids of people with whom I set up video calls as they accidentally barge into our meetings:)

Q. Your views on how our Indian culture and upbringing influences our behavior at work.

I have a personal theory that human beings irrespective of their language, culture, country of origin; are all the same. Foundations of human behavior are driven by circumstances irrespective of ethnicity. Technology advances, gadgets change; but the way a person reacts is more or less always the same. Core human emotions remain the same and it is never difficult to make connections between people of various geography or culture.

Definitely as an Indian, our upbringing is based on a lot of values like respect, humility, and compassion. Also, coming from humble beginnings makes us value even the small things in life. We bring so much optimism to various situations. Our celebrations for festivals like Diwali are a great personification of our happiness and pragmatic approach.

Q. What in your opinion are the greatest behavioral attributes that help in climbing corporate ladders?

In the current scenario, I have observed that the most useful attribute is 'Multitasking'. I believe a person's ability to manage multiple things at the same time without losing focus of a particular task meanwhile keeping a track of other tasks is an amazing attribute. In my personal observation, I have noticed that women are mostly seen balancing a lot of tasks and priorities with great ease as compared to men. But this quality can be seen irrespective of gender too.

If as a person you are able to channelize your energy to becoming outcome oriented while handling hurdles, makes you a winner!

Additionally, I believe we need to learn to adapt and leverage various emerging technologies without losing our compassion and kindness in the process. Or as Sadhguru has beautifully quoted "Don't be dead serious about your life- it's just a play."

^{*}Views, thoughts, and opinions expressed in the text above belong solely to the author, and not necessarily to the author's employer, organization, committee or other group or individual.

बाबा

वळणावर या दिवशी थोडे थांबाल का पाठचा रम्य भु<mark>तकाळ आठवाल का</mark> ओंजळीतुन भरभरुन देताना अनंत स्नेहबंध जोडताना झऱ्यासारखे वहात राहिलात अखंड सुगंध वाटत <mark>राहिलात</mark> अविरत प्रेमाचे दान थांबले नाही तुमची झोळी कधी <mark>रिती झाली ना</mark>ही सतत मखमली पायवाट नव्हती काही पण तु<mark>मची पावले कधी थांबली</mark> नाही राहुन राहुन वाटत राहते जीवन असे पण जगता येते इंद्रधनुष्याचे रंग बघताना तुम<mark>ची आ</mark>ठव<mark>ण का येते सांगा</mark> ना वळणावर या दिवशी थोडे थांबाल का <mark>तुमच्या</mark> पाव<mark>लांनी झालेली सोनेरी पायवाट बघाल का</mark>

लेखिका- सौ. अंजली गोखले

वाढदिवस ! व्यक्तीचा, सजीवाचा जन्मदिवस, वस्तू आणि घटना यांचा निर्मिती दिवस ..... सृजनाचा सोहळा नियत कालावधीनंतर परत परत साजरा करण्याचा दिवस म्हणजे वाढिदवस! किती जिव्हाळ्याची गोष्ट आहे ना ही? आपण आज जे वाढदिवस साजरे करतोय त्यांचं मूळ कुठे आहे? तर इजिप्शियन संस्कृतीत (3००० B. C.) फारोहांना देव स्वरूप मानून त्यांचे वाढदिवस साजरे केले जात. पुढे ग्रीकांनी त्यांची ही संकल्पना स्वीकारली. चंद्राकार केक आणि त्याचा प्रकाश म्हणून वर मेणबत्त्या लावणे त्यांनी च सुरू केले. मेणबत्त्या फुंकून विझवल्या की त्यांच्या धुरा बरोबर वाढदिवसाच्या प्रार्थना, श्भेच्छा थेट देवतेपर्यंत पोहोचतात ही यामागची संकल्पना। या काळापर्यंत ही फक्त देवदेवतांचे साजरे होणारे वाद्व दिवस सर्वसामान्य माणसाचे पण होऊ लागले ते मात्र प्राचीन रोमन काळात! तरीही. 12 व्या शतकापर्यंत स्त्रियांचे वाढदिवस मात्र साजरे होत नव्हते बरं! जपानमध्ये तर पूर्वी एकत्र वाढदिवस च साजरे करत -सर्व मुली 3 मार्च, सर्व मुले 5 मे आणि बाकी सर्व नागरिक 1 जानेवारी।

वेगवेगळ्या देशातले वाढिदवसांचे खाद्यपदार्थ पण वेगवेगळे! कोरियामध्ये सी -वीडस् चं सूप करतात, रशियामध्ये वाढिदवस असलेल्या व्यक्तीसाठी मेसेज कोरलेला खास 'पाय' बनवतात. चायनामध्ये न तुटलेली अखंड नूड्ल देतात ..... दीर्घायुष्याचं प्रतीक म्हणून! ऑस्ट्रेलियात 'फेअरी ब्रेड' तर नेदरलँड मध्ये टॉर्टी आणि पॅनकेक! स्वीडनमध्ये रवास प्रिन्सेस केक तर घानामध्ये रताळी, अंडी यापासून 'ओटो ' नावाचा खाऊ! मेक्सिकोमध्ये 'अरोझ कॉन लेचे ' (Arroz con Leche) हे राइस पूडिंग! वाढिदवस वाल्या व्यक्तीचे हात मागे धरून त्याचा चेहरा केकमध्ये बुडवायचा रिवाज - ला मोर्दिदा - इथलाच. बाकीचे सगळे या वेळी 'मोर्दिदा .... मोर्दिदा' असे म्हणतात ..... मोर्दिदा म्हणजे मोठा घास ..... आणि तो घेता यावा म्हणून थेट केक मध्ये चेहरा बुडवायचा . औद्योगिक क्रांतीनंतर खूप बेकऱ्या ही निर्माण झाल्या आणि मग बर्थ डे बरोबर केक - कॅंडल्स चं नातं ही घट्ट झालं.

भारतीय संस्कृतीतही वाढदिवस साजरा करण्याची परंपरा आहे. देवदेवतांचे वाढदिवस हे रामनवमी, गोकुळाष्ट्रमी अशा रुपात आहेत, महापुरुषांचे वाढदिवस 'जयंती' रूपात होतात आणि तुमच्या माझ्या लेकरा-बाळांचे वाढिदवस औक्षण करून, तोंड गोड करून साजरे होतात. औक्षण करताना डोक्यावर दुर्वा, कापूस, अक्षता ठेवतात. दूर्वा कशी, कुठेही वाढते, पाण्याअभावी वाळते; पण मरत नाही. पाणी मिळालं की पुन्हा तरारते. मुलाची/ मुलीची वंशावळ अशीच वाढत रहावी ही त्यामागची सदिच्छा! कापसाचे तंतू सुकुमार, पण एकत्र आले की घट्ट सूत बनते. तसे एकत्र घट्ट नातेसंबंध बनवावेत आणि केस कापसासारखे पांढरे होईपर्यंत जग .... म्हणजे दीर्घायुष्य लाभावे ही कामना! अक्षत म्हणजे अखंड तांदुळ! त्यासारखं निरोगी आणि धान्यानं घर परिपूर्ण भरलेलं असो. अक्षता बाहेर फेकल्या गेल्या तरी एक तर रुजवणं - धान्याच्या बरकतीचं प्रतीक किंवा पाखरांचं खाणं- पर्यावरणपूरक! सुपारी ही ऊर्जेचं प्रतीक ही हातात देणं म्हणजे ऊर्जेचा स्पर्श आणि ती डावीकडून उजवीकडे आणि तशीच उलट फिरवणे हे तेजोवलयाशी (Aura) निगडित आहे. सोन्यासारखे तावून सुलाखून शुद्ध, चारित्र्यसंपन्न व्यक्तिमत्त्व घडावे म्हणून. नीरांजनाच्या ज्योती म्हणजे प्रकाश, ऊब सकारात्मकता - जीवन ! मग गोडाचा घास भरवायचा ..... गोडानं डोकं

शांत राहतं म्हणून. आणि आशीर्वाद - औक्षवंत हो , भाग्यवंत हो ... आयुष्य आणि नशीब दोन्ही चांगलं लाभावं असा!

त्या - त्या काळानुसार, संस्कृतीनुसार रुप बदललं ... पण वाढदिवस साजरे होत आले आहेत आणि होत राहणारच. पण सध्याच्या काळाची गरज नेमकी काय आहे? याचा विचार करताना मला माझ्या सभोवताली होणारे सध्याचे वाढदिवस दिसतात .... मोठी खरेदी, जंगी पार्ट्या, खाद्यपदार्थाची रेल -चेल..... त्यात बरेच वाया ही जातात. परस्परांच्या तोंडाला केक फासणं। खरं तर फक्त "बर्थ डे बॉय /गर्ल" चा चेहरा केकमध्ये बुडवणं ही प्रथा होती पण आता पाहिलं तर लग्नात हळद खेळावी तसा सर्वाना केक फासणं .... कसं वाटतं ? शिवाय ती चकमक, धूर यांची नळकांडी फोडणं, फटाके, दे दणादण संगीत यातलं काय पर्यावरणपूरक? काय समाजकल्याण साधणारं? हे सारं तर घातक आहे, विघातक आहे. संस्कृतीत एखादी गोष्ट तेव्हाच टिकते जेव्हा ती पर्यावरण, समाज यांना पूरक असते आणि वैयक्तिक आनंदाची ही असते ..... म्हणजे एका शब्दात सांगायचं तर विधायक असते. 'वाढ' दिवस म्हणजे वय वाढण्याचा दिवस. आणि वाढत्या वयाबरोबर परिपक्तता -maturity पण आली पाहिजे, आणि प्रत्येक कृतीत- अगदी वाढदिवस साजरे करण्यातही ती दिसली पाहिजे ना ! काय काय विधायक करता येईल ?

- ✓ बेकरी, पॅकिंग, खेळणी बनवणे .... अशा एखाद्या कामाच्या ठिकाणाला भेट देणं - जी वस्तू आपण गंमत ऐश म्हणून घेतो ती करायला किती कष्ट पडतात ते पाहणं अनुभवणं.

आणि काय काय विधायक करता येईल? तुम्ही काय काय केलं आहे? यादीत भर घालता? आणि हो, या वर्षीच्या आपल्या विधायक वाढदिवसाच्या आपल्याला अगणित विधायक श्मेच्छा!

लेखिका- डॉ. सौ. जुई विजय कुलकर्णी

- ✓ M.A. (English) M. Ed. , Ph. D. (शिक्षणशास्त्र पालकत्त्व)
- ✔ त्याची पालुक शाळा EmPAThy सुरू
- ▼ पन्हाळा विदया मंदिर येथे ३४ वर्ष शिक्षक, पर्यवेक्षक, मुख्याध्यापक म्हणून शिक्षणसेवा
- ✔ बालभारतीत ३ वर्ष Board of Studies ची सदस्य म्हणून काम. सध्या वापरात असलेली ६वी ते १०वी ची इंग्रजी (प्रथम व तृतीय भाषा) पुस्तके तयार करण्यामध्ये सहभाग
- ✓ पालक मंच संवेदना कार्यकारिणी सदस्य
- 🗸 खेळघर हा उपक्रम १० वर्षे राबवीत आहोत. आज कोल्हापुरात ३६ वेगवेगळ्या ठिकाणी खेळघरे कार्यरत आहेत.
- 🗸 अं ... आ ... इ.... एकांकिका', 'आपत्ती व्यवस्थापन', 'ग्लोरियस पन्हाळगड' (इंग्रजी), सफर-ए-पन्हा लगढ' (हिंदी) पुस्तके प्रसिद्ध

Hand Prints Painting by Aadi Mogare & Ariv Mogare

Rendezvous with Dr. Manoj Panday

Dr. Manoj Madhukar Panday M.D.

Please tell us a little about yourself.

My name is Manoj Panday, and I was born and raised in Pennsylvania. My parents Madhukar and Manamohini Panday emigrated from Maharashtra to the U.S. before the birth of me and my younger sister Manisha. After graduating from public grade school, I attended Penn State University and Jefferson Medical College. I started medical school at the age of 19 and became a physician at the age of 23. From there, I trained in general surgery for one year before completing a three-year internal medicine residency, a three-year cardiology fellowship, and one additional year of subspecialty training in cardiac electrophysiology. I have been practicing in San Antonio for the past 14 years as the Head of the Section of Cardiac Electrophysiology at UT Health San Antonio and am an Associate Professor of Medicine with a very busy clinical practice treating patients with heart rhythm disorders.

What type of work do you do?

I specialize in the diagnosis and treatment of cardiac arrhythmias using medical and interventional therapies. I perform surgical implantation of pacemakers, defibrillators, and cardiac resynchronization devices. I also perform complex catheter ablations for all types of arrhythmias using complex three-dimensional mapping and other novel medical technologies. I have been one of the first in the region to perform many different types of procedures including subcutaneous defibrillator implantations, percutaneous left atrial appendage closures, and zero fluoroscopy catheter ablations. My academic work includes teaching cardiology fellows, participating in multi-center clinical trials, and giving a wide variety of medical lectures.

What drew you to becoming a doctor and a heart specialist?

Medicine, and specifically the heart, have fascinated me since I was a child. The ability to treat patients with illness or disease is a great responsibility and privilege. Life depends on the normal function of the heart, and the heart must function continuously without pause to sustain life. Being able to treat heart disorders and thus improving or prolonging life is very fulfilling work. I have always been and continue to be fascinated by the ongoing advancements in the field of cardiology that allow us to treat patients with a variety of heart diseases.

Do you have any recommendations on being heart healthy?

Maintaining a healthy heart depends on good habits that include eating a healthy diet, doing some type of exercise or physical activity regularly, and avoiding unhealthy habits like smoking. Of course, there are some things that cannot be controlled, such as our heredity and our age. However, seeing your doctor regularly to keep your blood pressure, cholesterol, and blood sugar under control can make a significant difference in preventing heart disease. Do not ignore symptoms that could indicate that there may be a problem with your heart, such as chest discomfort or pain, shortness of breath, palpitations, or exertional intolerance. See your doctor if you do have symptoms that concern you.

What recommendations would you give to students thinking about a career in medicine?

If you have a passion for science, technology, and helping others, medicine may be a good fit for you. It does require a lot of studying throughout your life, many years of training, long hours, and some personal sacrifices. However, I feel that the rewards are tremendous when you can help others by improving their health, enhancing their quality of life, and even saving lives. That makes it worth all the hard work. I love it so much that I would do it all over again.

बुध

प्रियगुं कलिकाश्यामं रुपेणाप्रतिमं बुधम्। सौम्यं सौम्य गुणोपेतं तं बुधं प्रणमाम्यहम् अशी तुझी ख्याति देवदरबारी तुझी कीर्ती देवाच्यां मुख्य मंत्री सल्ला सर्व ऐकती आम्हा सद्वुद्धि सन्मार्ग दाखवी अन्याय तू थाबंवी विक्रतियांचा पराभव करूनी सदव्यवहारी करिषी सन्माग्री लावुनी सर्वांना सुखी तू करिशी सदा मंत्रणा करुनि बुधाला सिद्ध - सफल होती जय -जय बुधग्रह सदा सम्रद्धि शांति ठेवी.

लेखिका- सौ. मोना 'मोहिनी' पांडे

Our Identity...

Do we know who we are?

Are we simply people of Indian origin, studious, hard working and ethical people, believing in God, having rich heritage and traditions and, not to forget, funloving people too?

Yet, most of this applies to many other groups of people. Is there anything special about us? Like, for example, Muslims would say they are known for their unique guiding principles, the Five Pillars of Islam. They believe in only Allah and Mohamed as their prophet. They must pray five times a day, fast in the month of Ramadan, perform Haj at least once in a lifetime and pay Zakat (charity). Christians, on the other hand, would say that their guiding principles are based on the Ten Commandments and they can spell them out.

We will say, of course, we have our tenets (i.e. guiding principles) too. We are the oldest civilization. We are descendents of great Rishis (e.g. Vyas, Vashishta, Vishwamitra, Bhargava, Gautam, Atri, Valmiki, Angiras, and so on...). Some of us are even the descendents of the likes of Rama and Krishna. As for our identifying tenets, they are...er...ah...?

We can boast about almost everything, but when it comes to spelling out our guiding principles in a formal manner even the most learned have difficulty. We know intuitively what the guiding principles are. We feel them inside. We have been made to experience them through our traditions, festivals, various rites such as marriage, and the environment we grow up in. But can we write them out like the Christians or Muslims can?

Yes, we can. Some people argue: ours is a philosophy and not a specific set of do's and don'ts. Yet, what are those values that have been guiding us for centuries? What is it that the Hindu mind is built of? What have our traditions, rites/rituals and festivals been propagating all these years? What is it that we consider our heritage? The answers to these questions are our guiding principles, *our tenets*. They are broad, they are vast and they are all encompassing. We should try to grasp them instead of dismissing them simply as philosophy.

Therefore,

- Our first responsibility is to know our tenets, our Dharma, our unique identity.
- Our second responsibility is to explain them to the next generation, our children.
- And our final responsibility is to make the next generation so capable that they are able to explain these to the generation after them.

Ten Tenets of Vedic Sanatan (Hindu) Dharma – Dharma Chakra 3-5-2 i.e. Our Identity

- "Sarvam Khalu Idam Brahma" This entire universe is indeed Brahman, the creator of us all. All of us being His children, live by the bond of universal brotherhood.
- "Ekam Sat Vipra Bahudha Vadanti" Truth (i.e. Brahman) is described in many ways. Hence, everybody has the freedom to choose the mode of worship of the Brahman or its forms.
- "Buddhi Pramanyam" Buddhi (i.e. rationalism/ logic) is the basis of knowledge. Hence, follow the edicts of rationalism.
- 4. "Ahimsa, Satyam. Asteyam, Danam, Indriya Nigraha" The rules to live by in a society.
- "Matru Devo Bhava, Pitru Devo Bhava, Acharya Devo Bhava, Atithi Devo Bhava, Praja Tantum ma Vyawatchetsih" – The rules to be observed in the household.
- 6. "Karmani ev Adhikarste, ma Phaleshu Kadachana" – You have the right to perform Karma (i.e. deeds/actions), but not to its fruit. Hence, do the deeds with good intentions without worrying about the results.
- 7. "Ishavasyam Idam Sarvam yat kim cha jagatyam jagat, tena tyaktena bhunjithah ma gridhah kasyasvid dhanam" This all belongs to Brahman. Enjoy your share only; don't covet others'.
- "Achar Prabhavo Dharmah, Dharmah Rakshati Rakshatah" – Customs/ rites (i.e. seeds of Sanskar) strengthen Dharma. And when you protect Dharma, Dharma protects you.
- 9. "Ashtanga Yoga-Marg" Follow the eight-fold process of Yoga.
- "Jnanat Bhaktyachhev Kaiwalyam" or "Moksha"
   Self-realization through Jnana and Bhakti is the ultimate goal of life.

Learn these by heart even if the deepest meaning hidden in them is not fully and immediately understood. This would be the first step. The idea here is to introduce our youngsters and make everybody aware that our *Dharma* – our identity - is well defined. One should not feel lost by the vastness and openness of it. Our Rishis did not limit themselves to narrow definitions of *Dharma*, but gave mankind the most powerful platform on which to build a great society. This is our heritage – our treasure – our identity.

I am giving a very brief explanation of the tenets below.

The 3 Foundational Tenets:

- 1. "Sarvam Khalu Idam Brahma" All of this (universe) is really Brahman the Supreme Being. Everything around us that we see or can perceive (moving or non-moving, living or otherwise) or that is beyond perception stems from One Source the Brahman. Since we all come from this One Source (Brahman), we are His children and thus we are all related to each other. Brahman, the Creative Principle of everything, is what we call God. Thus, the first tenet gives us the message of Universal Brotherhood.
- 2. "Ekam Sat Vipra Bahudha Vadanti" The Truth the Brahman, or God is one, but is described by the learned in many ways. People speak (or conceive) of God in as many ways as their intellect and mind can perceive. Therefore, God can have many names/forms and we can choose the ones we like. God the Brahman is one, but we have the freedom to think of this Supreme Being in whichever form (Saguna or Nirguna with or without attributes) we understand. Thus, the second tenet gives everybody the freedom to choose their mode of worship and teaches tolerance towards the choices made by others'.
- 3. "Buddhi Pramanyam" Buddhi or rationalism is the basis for knowledge. Hence to gain knowledge one must follow the dictates of intellect, reason and logic. This is one of the most significant differences between our Dharma and others'. It teaches us to question or to reason out views/ conclusions/ dictates and only then accept them if logical. We can also change the existing/ old rules if reason and logic requires us to do so. Thus, the third tenet teaches us to embrace rationalism, shun dogmatism and be progressive.

These three tenets are the foundational guiding principles. The next five describe what we should do in our day-to-day life to be content and happy in this world.

The 5 Tenets about "How to live a Happy Life on this earth":

- 4. "Ahimsa, Satyam. Asteyam, Danam, Indriya Nigraha" We live in a society, interact with the society, and depend upon the society. Since we believe in universal brotherhood, one's freedom to choose the mode of worship, and rationalism as the platform to build a society, we must live and let live peacefully together. This tenet (along with 'Yamas' in tenet #9) defines the rules 'to live/ let-live and lead a happy life' in this world. These rules consist of Non-violence (=Ahimsa), Truthfulness (=Satyam), Non-stealing (=Asteyam), Charity (=Danam), and Sensecontrol (=Indriya Nigraha).
- 5. "Matru Devo Bhava, Pitru Devo Bhava, Acharya Devo Bhava, Atithi Devo Bhava, Praja Tantum ma Vyawatchetsih" This tenet (along with 'Niyamas' in tenet #8) defines the rules by which a household (i.e. children and elders) basic unit of the society should live by. The children should -
  - Honor their mother (Matru Devo Bhava)
  - Honor their father (Pitru Devo Bhava)
  - Honor their teachers (Acharya Devo Bhava)
  - Honor their guests (Atithi Devo Bhava)
    And the elders should
    - Never break the bond with their children (Praja Tantum ma Vyawatchetsih). In other words, the elders must love and support the youngsters, as they are the torchbearers of Dharma in the future. Do not cut off the line of progeny.
- 6. "Karmani ev Adhikarste, ma Phaleshu Kadachana" We have the right only to do the Karma (= any and all deeds/ actions by body, speech, mind/ thought) but do not expect something in return. Keep doing the deeds with good intentions. Give your full effort, do your

best and move on. Since the results are not under our control, do not worry about them. This important tenet tells us to perform deeds with good intentions behind them, and not to get hung up on the results. In short, 'Just Do It' with good intentions. (Note: The theory of rebirth is embedded in this tenet.)

- jagatyam jagat, tena tyaktena bhunjithah ma gridhah kasyasvid dhanam" The Supreme Being controls and owns (=Ishavasyam) everything animate or inanimate within the Universe. Enjoy (=bhunjithah) only your share set apart by Him (=tena tyaktena). Do not covet (=ma gridhah) anybody else's property because all property belongs to Him. Take what you need, but do not take excess to feed your greed or ego. This tenet teaches us that the bounty of God is to be shared by all. Enjoy your share only. Give your excess share back to the society.
- "Achar Prabhavo Dharmah, Dharmah Rakshati 8. **Rakshatah"** – Rituals/ Customs/ rites make Dharma (i.e. teachings of our 10 tenets) stronger, and therefore are important in fostering *Dharma*. If you protect *Dharma*, Dharma will protect you (Dharmah rakshati rakshatah). This tenet specifically provides us the method by which to implement/cultivate all the other tenets in natural and fun ways. Rites/ rituals, customs/traditions, festivals and celebrations are important practices or Sanskaras that teach us directly/indirectly about our tenets. They help purify our body and mind. They bring discipline, structure and fun to our life. Therefore, we must know and perform the rites (including daily routines) enjoying them with a prayerful and devotional mind. Remember that rituals can change, and new ones may need to be added. First try to understand the underlying meaning behind these practices and then only accept and practice those that align with our tenets. This tenet not only helps establish a "method to the madness" in our daytoday lives but also prepares us to learn about our "True Self" (see tenet #10).

The last 2 Tenets of the Dharma Chakra: about "How to go Back-to-the-Origin (Adwaita)":

- 9. "Ashtanga Yoga-Marg" This is a very well defined structured process to achieve the ultimate goal in life, which is defined in tenet #10. The eight-fold yoga process consists of the following:
  - i. Yama: These are the moral codes reemphasized for behavior in the society. Adhere to these five Yama: Ahimsa, Satya, Asteya (Non-stealing), Brahmacharya (i.e. controlled enjoyment of desires) and Aparigraha (=non-hoarding/non-possessiveness).
  - Niyama: These are personal disciplines. Follow these five Niyama: Shoucha (=purity), Santosh (=contentment), Tapa (=endurance), Swadhyaya (=self-study), Ishwar pujan (=worship with complete faith).
  - iii. Aasan: body postures/ positions.
  - iv. **Pranayam:** extension and control of breath.
  - v. Pratyahar: withdrawal of senses.
  - vi. **Dharana:** concentration of mind on one object.
  - vii. Dhyan: meditation-withdrawing mind from all external objects and focusing it on one point of thought, and
  - viii. Samadhi: state of merging individual consciousness with universal consciousness.

Thus, the eight-step process of this tenet prepares us to go back to the Origin, the *Brahman*.

"Inanat Bhaktyachhev Kaiwalyam" or "Moksha" – Know that the ultimate goal of life is "self-realization" through the knowledge (of 'Unity in Diversity') and Bhakti (=devotion). There is duality (=dwaita) in our mind. Duality is I (or myself) vs. everything else, or I am separate from other things. In the ultimate analysis, since everything is Brahman there should be no duality in our mind. One should experience Unity or Oneness in everything, or that my soul and the soul in other things and the Supreme Being are one and the same. Believing and experiencing

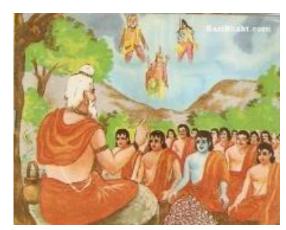

this is self-realization (i.e. understanding what I am, and the nature of 'I'). This is our ultimate goal in life. We can achieve it through *Jnana* (=knowledge) and practice of the abovementioned prescribed process of Ashtanga-Yoga faithfully. This tenet explains us the goal of life or why we are born: to attain *Kaiwalya* or *Moksha*-the ultimate state of self-realization or "Atmanubhuti". If we are not able to achieve it in this life, we should not worry. We will be able to continue the process in subsequent lives (*Bhagavad Gita* 6.41).

These are the Ten Tenets of our *Dharma* – our guiding principles – our identity – our 3-5-2 Dharma Chakra.

For our final responsibility, we should devote some time to discuss the tenets with our children, encourage them to ask questions, and help them seek answers.

Om Tat Sat!

Written by Shri Raju Kulkarni

मन

मनाच्या एका कोपऱ्यात दडलं आहे काहीतरी भीती वाटते, नकळत बाहेर पडेल का ते कधीतरी...

कुणाला सांगाय<mark>ला जीभ चाचरते,</mark> ऐकून <mark>कोणी काय म्हणेल म्हणून म</mark>न मात्र घाबरतं...

मग सुरु होते <mark>चांदण्या राती नक्षत्रां</mark>ची भरती, रात्र सरते तरी सरत नाही गणती...

मन हेच शेवटी आधार देतं आयुष्याच्या या भटकंतीत एक मित्र म्हणून साथ देतं...

खरचं काय असेल हे मन? जे तुलाही सांगता येत नाही मलाही स्पष्ट करता येत नाही

पण... मन हे आहे लाखमोलाचं, हृदयाशी नातं जोडणारं, एक मित्र म्हणून साथ देणारं....

लेखिका- सौ. स्नेहल महल्ले वानखडे.

THE MONARCH BUTTERFLY 1

What do Diwali festival and Monarch Butterfly and Climate Change have in common?

Well, during Diwali festival, rangoli is the focal point for home decor made up of bright sand colors, flower petals and Diyas, team up with joy and variety of food. Similarly, Monarch butterflies found in nature give us joy with its colorful wings, and ability to supply food. Around the world, people view the butterfly as a symbol of endurance, change, hope, and life.

So, let's learn some fun facts, why Monarch Butterflies matter and how climate change affect their existence.

The name "Monarch" was given to the butterflies by European colonists in the United States and Canada in honor of King William III, Prince of Orange and King of England. The scientific name for monarch butterfly is Danaus plexippus, which in Greek means "sleepy transformation," a reference to the butterfly's ability to hibernate and metamorphize. The monarch butterfly has been named the official state insect or butterfly in Alabama, Idaho, Illinois, Minnesota, Texas, Vermont, and West Virginia. They can be found throughout North, Central, and South America and Mexican forest because they keep migrating throughout their entire life cycle.

Fall is the season when Monarch butterflies set out on the nearly 3,000-mile journey from the United States and Canada to central Mexican forests. They travel between 50 to 100 miles a day for two months to complete their journey and find perfect climate conditions for hibernation. This 3,000-mile migration is one of the most impressive migration patterns observed in nature.

Monarch butterflies go through four stages during one life cycle: egg, larva (caterpillar), pupa and adult butterfly. In one year, there are four to five generations of butterflies.

Monarch Butterfly

Diwali rangoli

Monarchs know when it's time to migrate south for the winter based on signals from the environment indicating the seasons are changing. When it's time, the butterflies will lift up on air currents high into the sky and embark on their journey. A glider pilot observed a monarch 11,000 feet in the air (almost two miles up), the highest on record. Migrating monarch butterflies are guided by the sun's orbit as they travel through North America. Even on cloudy days, they are able to stay on track thanks to an internal biological compass that functions based on the movement of the sun. The bright orange and black colors of the monarch warn predators that they are inedible, due to their diet of toxic milkweed. Other nontoxic butterfly species, such as the *viceroy* butterfly have evolved to look exactly like them to fool predators. This phenomenon of nature is called *Mimicry*.

From November to March, they rest and recuperate from the long journey. When spring arrives, they mate and begin their return journey to North. Once they are back in the US, they will lay their eggs on milkweed and die. The new generation will continue flying north, will have a regular life cycle, surviving roughly four to five weeks. These generations will also mature, lay eggs, and die. Next generation is bigger in size, continue traveling north, until they reach the northern US and southern Canada, live seven to eight months, and will be the generation to start the migration south again, arriving in Mexico to hibernate.

Butterfly Migration

Monarch butterflies, along with bees, birds, and bats, are pollinators. They are responsible for carrying pollen from one flowering plant to another. As they land on plants to drink the nectar and gather energy, pollen from the plant sticks to their legs and bodies. This unintentional action transports pollen to the next plant, fertilizing the plant and supporting its capacity to produce seeds, fruit and vegetables. If we lost pollinators, we'd also lose a vast amount of food we need to live. Conserving monarch habitat benefits all of us.

Milkweed is the only plant that monarchs will lay their eggs on, because it is the only source of food for the emerging baby caterpillars to grow before becoming butterflies. Milkweed in the midwestern areas of the U.S. has drastically disappeared in the past several decades due to agriculture, development, and chemical use. Herbicides are used to protect crops, but they also damage milkweed plants. In some states it is estimated that 90% of all milkweed has disappeared due to herbicide use, agricultural expansion, and urbanization.

The forests and grasslands, a complex root system are not just trees and green fields found in the environment that monarch call home. They help slow climate change by absorbing carbon dioxide from the air, help filter water, reduce runoff, and prevent erosion, maintain biodiversity, all of which benefits people. Unfortunately, unsustainable use of forests, conversion to agriculture, and illegal logging have been diminishing the region's forested area. The cutting of the trees modifies climate conditions, humidity, and other factors that butterflies need. In one year alone, 2.5 million acres of grasslands across the Great Plains were lost to agriculture. These ecosystems are critical to the survival of many other flora and fauna that also call these forests home.

The iconic and beloved North American monarch butterfly is one of the species that has difficulty adjusting to our new climate-stressed world due to shifting weather conditions caused by climate change. Colder, wetter winters threaten a monarch's ability to survive, and hotter, drier summers could push them farther and farther north looking for suitable habitat. Monarchs cannot fly if their body temperature is less than 86 degrees. In addition, abnormal rainfall throughout their northern breeding areas impacts the growth of milkweed, affecting the food supply for caterpillars and ultimately the survival rate of monarchs. Its population has declined 95 percent in the last 20 years, making the orange and black-winged insect a less frequent visitor to American backyards and to

Mexico's famous Monarch Butterfly Biosphere Reserve. The loss is profound because of the historic role that this beautiful and delicate species plays in the education of children and families about wildlife and the environment.

The increasing human demand for food has caused much of the land that monarch butterflies rely on for habitat to be lost to agriculture. We can help by not wasting food and making sure food is consumed or used efficiently. Making educated decisions and conscious efforts when shopping and eating could benefit monarchs as well as other wildlife and wild places. Wasting food means you're wasting everything it took to make that food, including land and water.

The Monarch Butterfly Biosphere Reserve in Mexico, the winter home of monarchs, is the only place on Earth where monarchs congregate by the millions. These Reserve provide monarchs with their much-needed winter home, offering shelter from the cold. This is a *spectacular natural phenomenon* that provides visitors and nature lovers with a unique experience while providing income to the region's local communities through tourism.

The aim of this article is to create awareness of our geographic location (Texas), we can help replenish the monarch's migration route by planting milkweed native to our area, in our community garden, at home or at the school. By creating a garden for pollinators, we can provide a critical area for monarchs to lay their eggs and feed during their long migratory journeys. This will help biodiversity and our food supply.

World Wildlife Fund (WWF) is working hard to conserve monarch butterflies and their miracle of migration by protecting the areas they depend on.

Compiled by Mrs. Darshana Shirish Gupte

¹ This document does not necessarily contain the writing of the author but is a collection of materials obtained from various printed materials and websites.

San Antonio Marathi Shala (SAMS) Kids Art Display

आली दिवाळी!!

सोन पाऊले लेऊन आली माझ्या घरी दिवाळी सगे सोयरे मित्र मैत्रिणी यांच्या संगतीने फुलली दिवाळी

उटण्याच्या सुवासात न्हाऊन आली दिवाळी नवीन स्वप्ने, नव्या पहाटेची घेऊन आली दिवाळी

दिव्या दिव्यांची ज्योत, मने उजळीत आली दिवाळी रांगोळीच्या रंगात रंगून आली दिवाळी

तिखट गोड फराळाची लज्जत घेऊन आली दिवाळी फटाक्यांची आतिषबाजी करत आली दिवाळी

आकाशकंदिलासोबत ऊंच आकांक्षा घेऊन आली दिवाळी सोबत थोड्या बालपणीच्या आठवणी घेऊन आली दिवाळी

लेखिका- सौ. संध्या ल बोंद्रे.

प्रिन्सेस खैरी

1977 मधील माझी एक थ्रिलिंग आठवण.

मी स्टेट बँक ऑफ इंडिया मध्ये नोकरीस होतो. ओरीसातील मयुरभंज जिल्ह्यातील बारीपाडाया तालुक्याच्या गावी आमच्या ब्रांचच्या ऑडिट इंस्पेक्शनसाठी आम्ही 15 दिवस मुक्कामाला होतो. सर्वत्र घनदाट जंगल. तिथे मोरांचा सुळसुळाट असतो म्हणून जिल्ह्याचे नाव मयुरभंज आहे. आम्ही रहात असलेल्या घराच्या टेरेसवर मोर सहजपणे बसलेले दिसत. वसभोवतालच्या सुंदर वनश्री मधून त्यांचा टाहो ऐकताना एक वेगळच कौतुक व आनंद वाटत असे.

बँकेत करंट अकाउंटच्या मोठ्या बॅलन्सची खाती तपासताना "खैरी" नावाचा रेंज फॉरेस्ट ऑफिसचा ट्रस्ट अकाउंट माझ्या पहाण्यात आला. त्यात लाखोरुपयांचे टर्नओव्हर होते. खात्याची कागद पत्रे तपासताना त्यावर वाघिणीचा फोटो असल्याचे दिसून आले. ट्रस्टी म्हणून वन संरक्षक अधिकारी श्री सरोज राज चौधरी यांचे नाव होते.

आम्ही उत्सुकतेने शाखाधिकाऱ्यांना या बाबत माहिती विचारली तेव्हा त्यांनी सांगितले की खैरी ही एक वाघीण आहे व ती संशोधनाचा विषय असून तिच्यावरच्या अभ्यासासाठी जगभरातून मोठ्या देणग्या येत असतात.

बारीपाडा पासून जवळच 100 कि.मी. अंतरावर सिमली पाल नावाचे अभयारण्य आहे. त्यात जाशीपुर येथील इंस्पेक्शन बंगल्यात श्री चौधरी यांचा मुक्काम असतो.

एकदा एक वाघीण आपल्या तीन पिलांना घेऊन खैरी नदीच्या पाणवठ्यावर पाणी प्यायला आली असताना काही आदिवासींनी तिला आरडा ओरडा करून हटकले. तिथुन निघून जाताना तिचे एक पिल्लू मागे राहिले. आदिवासींनी ते पिल्लू श्री चौधरी यांच्याकडे आणून दिले.

श्री चौधरी व त्यांच्या पत्नी निहार निरंजन यांनी तिचे संगोपन सुरू केले. ही वाघीण आता अडीच वर्षाची होती. ती आकाराने आता मोठी झालेली आहे.

बंगल्यामध्ये तिच्यासाठी स्वतंत्र बेडरूम असून निहार निरंजन मॅडम सोबत त्यांच्या छातीवर चक्क पंजे टाकूनच ती रात्रीची आरामात झोपते. यात त्यांचे किती धारीष्ठय असेल याचे कौतुक करावे तेवढे थोडेच.

इंस्पेक्शन बंगल्यावर तिची खाण्यापिण्याची सर्व बडदास्त वेळापत्रका प्रमाणे ठेवली जाते. खाण्यासाठी लागणारे मांस काळजीपूर्वक दिले जाते. वैशिष्ठय असेकी बंगल्याच्या आवारात तिची एका शेळी बरोबर व कुत्र्या बरोबर मैत्री पण आहे. तिने कधीही त्यांच्या बरोबर खेळताना त्यांना पंजाने साधे फटकारले देखील नाही.

ती माणसाळली असली तरी तिचे वैशिष्ठय असे की ती मोठी झाल्याने मेटिंगसाठी जंगलात मुक्तपणे हिंस्र वाघांच्या सान्निध्यात देखील जाऊन येते.

त्यामुळे ती परत आल्यावर तिच्या स्वभावात काय काय बदल होता तयावर देखील संशोधन चालू आहे. त्यासाठी काही वनरक्षक खास तिच्यावर लक्ष देण्यासाठी पाळतीवर ठेवले आहेत. तिच्या वागण्यातील प्रत्येक हालचालींची डायरी मध्ये नोंद केली जाते.

पुढल्या शनिवारी रविवारी ब्रँच मॅनेजरनी आमच्यासाठी अभयारण्यात मुक्कामाला जाण्याचा कार्यक्रम आखला. दुपारी आमचे साहेब श्री मल्होत्रा, मी व पत्नी सौ. रजनी असे चौघेजण जीपने प्रवासाला निघालो. अभयारण्याच्या मुख्य द्वारातून आत शिरताना जणू ज्यूरासिक पार्कमध्ये आम्ही शिरत आहोत असे आम्हाला वाटत होते.

उंच हिरवे निळे पहाड, कोसळणारे धबधबे, घनदाट अरण्य यांचे नयन रम्यदर्शन घेत आम्ही पुढे जात होतो. वाटेत आम्हाला हरणांचा कळप, नीलगाय, सांबर, गेंडे, कोल्हे, हत्ती आणि ससे पहायला मिळाले. रस्ते मातीचे अरुंद व अतिशय खडतर, काही ठिकाणी डबकी साठलेली, चिखल साचलेला, दोन्ही बाजूंनी विविध जातीची वनश्री.

एका निबिड जागी एक जंगली हत्ती मरून पडलेला आढळला. आदल्या रात्री दोन हत्ती मध्ये तुंबळयुद्ध झाल्याचे आम्हाला मुक्कामी सांगण्यात आले. त्या ठिकाणी उध्वस्त झालेली झाडे झुडपे आणि पाला पाचोळाया मुळे प्रसंगांचे भीषण स्वरूप याची देही याची डोळा दिसत होते.

आम्हाला मुक्कामी पोहोचायला अंधार होत आला होता. वेगळ्या ठिकाणी व्यवस्था केलेल्या गेस्ट हाऊसच्या प्रवेश द्वाराजवळ आम्ही पोहोचलो. दुमजली व कौलारू टुमदार दिसणाऱ्या गेस्ट हाऊस भोवती संरक्षणासाठी चोहो बाजूने दहा फूट रुंद व तितकेच

खोल खंदक खणलेले होते. जेणे करून हत्तींनी हल्ला करू नये. इथे रानटी हत्तींचे कळप जवळपास फिरत असतात. मानवी वस्ती उध्वस्त करण्याकडे त्यांचा कल असतो. आमची जीप जाईल इतक्या रुंदीचे जाड लोखंडी झाकण पुलीच्या सहाय्याने प्रवेशद्वारा पुढील खंदकावर पालथे टाकण्यात आले. आम्ही आत शिरताच झाकण पुन्हा उचलून उभे करण्यात आले.

आमच्या रूम्स प्रशस्थ व सुख सोईंनी युक्त होत्या. मात्र वीज उपलब्ध नसल्याने रॉकेलचे कंदील प्रत्येक ठिकाणी मांडलेले होते. आमचे फक्कड चहापान झाले. फ्रेश झाल्यावर सुरवातीला झाडा झाडोन्यात मुक्कामाला आलेल्या पक्षांची किलबिलाट ऐकण्यात आमचे मनोरंजन झाले. आणखी अंधार पडताच कोल्हेकुई, हत्तींचे चित्कार, अन्य वन्य प्राण्यांचे थर काप उडवणारे आवाज यांनी आसमंत दणाणून गेला.

रात्री नऊ वाजता खानसाम्याने तयार केलेले सुग्रास कँडल लाईट भोजन झाले.

दुसऱ्या दिवशी नास्ता आटोपल्यावर ठीक दहा वाजता वनाधिकारी श्री चौधरी यांच्या इंस्पेक्शन बंगल्यावर आम्ही पोचलो. वाघीण पहाण्याची उत्सुकता असलीतरी एक प्रकारचे दडपण मनावरआले होतेच.

सर्कस मध्ये आपण रिंग मास्टरच्या हुकुमात वावरणारे प्राणी पहाणे किंवा राष्ट्रीय उद्यानात पिंज-यातले प्राणी पहाणेयापेक्षा पुढ्यात येणारी प्रत्यक्ष वाघीण पहाणे हा वेगळाच थरार अनुभव आम्हाला मिळणार होता.

श्री चौधरी साहेबांनी आमचे हसून स्वागत केले. ओळख करून घेण्याची औपचारिकता झाली. बंगल्याच्या प्रशस्त आवारात समोरची मोकळी जागा सोडली तर सर्वत्र वनराई दाटी वाटीने पसरलेली होती.

तिथेच समोर मांडलेल्या टेबला भोवती आम्ही सारे बसलो. आमच्यासाठी त्यांच्या गड्याने चहाचा ट्रे आणून ठेवला. चहा पिताना अर्थातच आमची प्रश्नोत्तरे झाली.

खैरी वाघीण सध्या प्रेग्नन्ट आहे ही गुडन्यूज आम्हाला त्यांनीच दिली. तिच्यावर चाललेल्या संशोधनाची माहिती त्यांनी सांगितली. ओरिसाच्या त्यावेळच्या मुख्यमंत्री श्रीमती नंदिनी सत्पथी दोन वर्षा पूर्वी इथे येऊन गेल्या व त्यांनीच तिचे नाव खैरी देण्याचे कसे सुचवले ती आठवण त्यांनी सांगितली. पंतप्रधान इंदिरा गांधी यांनी देशातल्या व्याघ्रप्रकल्पात जाणीव पूर्वक कसे लक्ष घातले आहे व त्यांनी खैरी वाघिणीचे चौकशी आस्थापूर्वक केल्याचे सांगितले.

खैरीला बघण्याची आमची उत्सुकता आता मात्र शिगेला पोचली होती. वाघीण जवळ पासच्या झुडपात हजार एक फुटावर फिरत होती. आपण तिला बोलवूया असे सांगून त्यांनी आम्हाला बंगल्या भोवतीचा परिसर दाखवायला सुरवात केली.

मग चालता चालता त्यांनी खैरीला नावाने हाका मारायला सुरवात केली. आणि काय आश्चर्य समोरच्या झाडाझुडपातून एक थोराड वाघीण झेपा टाकीत प्रगट झाली. ती आमच्या दिशेने वेध घेत पावले टाकीत येत होती. आम्ही खरेच भांबावून गेलो. आपल्या पुढ्यात काय वाढून ठेवले आहे याची त्या क्षणी कसलीच कल्पना नव्हती.

चौधरी साहेबांनी तिला पुन्हा प्रेमाने हाक मारली. थोडा वेळ लांबूनच आमचे निरीक्षण करीत ती एका जागी थांबली आणि हळूहळू पावले टाकीत पुढे आली. फिकट लाल सरझाक, अंगावर काळ्या रंगाचे लक्षवेधी सुंदरपट्टे, रुंद जबडा, मिशा, भेदक पिंगट डोळे, अधून मधून गुरगुर करताना दिसणारे सुळे, रुंद पंजे, ताठ शेपटी, उंची साधारण तीन फूट, आमच्या कमरेला लागणारी. आम्ही स्वप्नाततर नव्हतोना हे कळेपर्यंत ती आमच्या जवळ आली सुद्धा. चौधरींनी आम्हाला आवाजन करता निस्तब्ध उभे रहायला सांगितले.

पुढे घडले ते अप्रुपच. सर्व पाहुण्यांचे निरीक्षण केल्यावरती चक्क माझी पत्नी सौ. रजनीच्या एकदम जवळ आली. सूं ...सूं असाश्वासाचा आवाज करीत खैरीने तिला हुंगण्यास सुरवात केली. जणू काही ती तिची ओळख करून घेत होती. मग ओळख पटल्या सारखे करून खैरीने रजनीचे तळहात प्रेमाने चाटायला सुरुवात केली. खैरीच्या मस्तका वरून सौ रजनीने सावकाश हात फिरवला. एक वाघीण दुसऱ्या वाघिणीला जणू भेटत होती. जवळच उभा असलेला मी थक्क होऊन हे सारे पहात होतो. मी देखील खैरीला स्पर्श करून हात लावण्याची संधी घेतली.

श्री चौधरी म्हणाले, "मॅडमनी संबलपुरी चट्ट्या पट्ट्याची उडियासाडी (ओरीसासाडी) घातलीआहे. त्यामुळे खैरी त्यांच्याकडे आकृष्ट झाली आहे. तिची देखभाल करणारी माझी बायको निरंजनदेवी दोन दिवस भुवनेश्वर गेली आहे. तिच्या अंगावर नेहेमी उडिया साडी असते. त्यामुळे साहजिकच खैरी त्यांच्याकडे आपलेपणाने गेली आहे."

आम्ही हे दृश्य पाहून भारावून गेलो होतो. दहा मिनिटांनी खैरीने तिचा मोर्चा तिच्यासाठी ठेवलेल्या पिण्याच्या पाण्याकडे वळवला. मोठ्या पसरट बकेट मध्ये पाणी व शेजारी तिचा मांसाचा खुराक ठेवलेला होता. श्री चौधरी तिला खा म्हणून आग्रह करीत होते पण तिने अन्नाला स्पर्श केला नाही.

श्री चौधरी म्हणाले की पत्नी निहार तिला स्वतःच्या हाता ने घास भरवते. ती नसल्याने तिने अन्न वर्ज्य केले आहे.

या नंतर गुरगुर करीत खैरीने उडी घेतली व ती फॉरेस्ट ऑफिसच्या जीपवर जाऊन बसली. तिथे फॉरेस्ट गार्डस व अन्य कर्मचारी उभे होते. अर्थात ती त्या सर्वांना ओळखत असल्याने तिच्या प्रतिक्रिया नेहेमी सारख्या सामान्य होत्या.

या नंतर आम्हाला श्री चौधरींनी बंगल्यात नेले. ज्या खोलीत खैरी त्यांच्या पत्नी निहार यांच्या बरोबर झोपत होती ती बेडरूम आम्ही बिघतली. सारेकाही अजबच होते.

आम्ही त्या नंतर श्री चौधरीयांच्या बरोबर लंच घेतला. या काळात खैरी बंगल्या भोवती आवारात उलटसुलट फेऱ्या मारीत होती.

आम्हीया नंतर धन्यवाद देत श्री चौधरींचा निरोप घेतला.

परतीच्या प्रवासात वाटेतल्या मनोहारी "जोरांडा" धबधब्याजवळ थोडा वेळ थांबून पुन्हा एकदा वाटेतले निसर्ग सौंदर्य न्याहाळत व प्रिन्सेस खैरीच्या आठवणी सहित जंगल सफारीचा एक रोमांचकारी अनुभव मनाच्या मेमरीत सेव्ह करत एका वेगळ्याच भावाकुल अवस्थेत आम्ही बारीपाडाकडे मुक्कामी प्रयाण केले.

Coloring Khairi with Nihar Nalini Devi, the wife of Saroj Raj Choudhury
Sourcehttps://twitter.com/theUnfading/status/1273
513023618121732/photo/1

© लेखक- श्री. सुरेश चंद्र वाघ

Zoom Zoom दिवाळी

दिवाळी आली दिवाळी आली कालनिर्णयाची पाने फडफडली वीकएंड ला दिवाळी! व्या मनाने गिरकी घेतली गल्लीतल्या मावश्या काकू एकत्र यायच्या हास्य विनोदात त्यांच्या करंज्या टम्म फुगायच्या

आता दोन हाती फराळ, दोन तोंड खाणारी सोबतीला यु ट्यूब वर गाणी यादे पुरानी पणत्यांच्या नाहीत ओळी रांगोळ्यांचाही नाही थाट "मित्र मैत्रिणी येती घरा तोच दिवाळी दसरा" हे झालय घट्ट पाठ

दिवाळीची पार्टी म्हणजे दिवाळी हेच नेहमीच समीकरण पण २०२० ची दिवाळी आली नवा साज लेवून zoom zoom ची सावरी घेऊन या वर्षीची पार्टी खूप मोठी दूर दूरच्या होतील भेटी गाठी मात्र फराळाचं एकच ताट पुरे होईल zoom zoom दिवाळीला सर्वां साठी

लेखिका-सौ. पौर्णिमा कदम, लॉस एंजेलिस

दिन दिन दिवाळी

"अय्या ('आई' या हाकेचा बोबडा उच्चार!). दिवाली है आयी।" नुकत्याच शिकत असलेल्या हिंदी भाषेत माझी चिमणीं चिवचिवत होती. माझ्या इतकाच दिवाळीचा उत्साह तिच्यात पाहून मला माझं लहानपण आठवलं. नुकतीच सहामाही परीक्षा संपवून हुंदडायला आणि दिवॉळीसाठी मोकळे झालेले मी ओणि माझा भाऊ आठवलो.

आमचं ना, सुट्टीचं पूर्ण प्लॅनिंग झालेलं असायचं. सकाळी उठूँन आवेरून, मम्मीच्या धाकात, आमचा (सालाबादच्या दिवाळी प्रमाणे येणारा) शुद्धलेखन, पाढे, वाचन यासारखा अभ्यास उरकला जायचा. मग लगेच जेवणाची वेळ होईपर्यंत बाहेर लपाछपी, क्रिकेट, आंधळी-कोशिंबीर तसेच बुध्दिबळ, सापशिडी-लुडो, कॅरम सारखे बैठे खेळ खेळायला धूम ठोकायचो. खाणे-पिणे, थोडा अभ्यास, भरपूर खेळ आणि झोपणे हाच काय तो उद्योग असायचा.

अरे हो, दिवाळीची खरेदी पण असायची की! दिवाळीची खरेदी म्हणजे वेगळंच प्रकरण होतं. वर्षातन दोनदाच नवीन ड्रेस खरेदी केले जायचे. एकदा वाढदिवसाला आणि दुसऱ्यांदा दिवाळीला. वर्षभराच्या सणा-समारंभाला तेच काय ते आलटून पालटून वापरायचे.

तर या खरेदीला जायच्या आधीच, फटाके आणि कपड्यांचं थोडक्यात उरकायचं पप्पांनी कबूल करून घेतलेलं असायचं. आम्हीसुद्धा ते पटकन मान्य करून पप्पांसीबत त्यांच्या सायकलवर टिपलसीट बसून जिवाची दिवाळी करायला निघायचो. एकदा का खरेदीला सुरुवात केली की पप्पांना दिलेली कबुली कठली लक्षात राहते! आणि ते सुद्धा, आम्हाला होय-नाही करत, ठरल्यापेक्षा जास्तच खरेदी करून द्यायचे. फराळाचा जिन्नस, उटणं, मोती साबण, फटाके, कपडे, पणत्या, आकाशकंदील अजून काय काय म्हणून सांगू अहो तुम्हाला... खूप मोठी लिंस्ट असायची. जाताना 'ट्रिप्सी' गेलेले आम्ही, येताना मात्र ही सगळी खरेदी सायकलला लटकवून पायीच घरी यायचो.

एकदा का जिन्नस घरी आला की मम्मी साफसफाई उरकून फराळाकडे मोर्चा वळवायची. हो म्हणजे आम्ही पण मदत करायचो बर का तिला! आमची मदत म्हणजे काय हो, करंजीच्या पारीमध्ये सारण भरता भरता एखाददुसरा बकाणा तींडात भरला जायचा. चिवड्यातील सुकं खोबरं-शेंगदाणे,

शंकरपाळीचं कच्चं कणिक, नैवेद्यासाठीच्या पहिल्या घाण्यानंतरच्या चकल्या यावर हळूच हात मारला जायचा. खरी मदत व्हायची शेजारचा मामी-काकींची. या सगळ्या बायकांचा त्यात काय तो मेळ असायचा. एकमेकींच्या घरचा फराळ वेळेत उरकायचा.

आम्ही चाळीत राहायचो. एकूण आठ घरं होती. चार-चार समोरासमोर, एकदम रेल्वेच्या डब्यांसारखी एकमेकांना चिकटून. दिवाळीत आमची चाळ वेगळीच दिसायची. घरं आणि अंगण शेणानी सारवून लख्ख झालेली असायची. एकादशी, वसुबारसपासून सगळ्या दारांपुढे पणत्या लागायला सुरुवात व्हायची ते अगदी तुळशीच्या लग्नापर्यंत. मागचं-पृढचं दार, अंगण प्रकाशाने उजळून निघायचं. कारण प्रत्येक दारापृढच्या रंगीबेरंगी रांगोळ्या, त्यावरच्या पणत्या, पायऱ्यांवरच्या पणत्या, उंबरठ्याबाहेर कौलांच्या आधाराने लटकवलेले आकाशकंदील, तोरणं या सगळ्यांनीच चाळ सजायची

फराळाची गडबड उरकता उरकता, मेंदी भिजवायला मम्मी विसरायची नाही. अभ्यंगस्नानाच्या आदल्या रात्री माचिसच्या काडीने मस्त ठिपक्यांची मेंदी काढायची. दुसऱ्या दिवशीच्या गमतीजमतींच्या विचारात रात्री उशीराच कधीतरी झोप लागायची आणि झोप लागते न लागते तोच भल्या पहाटे मम्मी उठवायची. तेलाचा मसाज करून घेऊन; उटणं, मोती साबणाच्या वासात, त्या पहाटेच्या थंडीत, गरम गरम पाण्याने आंघोळ उरकायचो. मग देवाला आणि घरातल्या मोठ्यांना नमस्कार करून घरातले सगळे मिळून घरच्या फराळावर तुटून पडायचो.

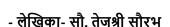
पोटपूजा आटपून नवीन ड्रेस घालून मैत्रिणींबरोबर गावच्या संगळया मंदिरांची देर्शनासाठी वारी व्हायची. अहो ही वारी म्हणजे गंमतच आहे. नरकचतुर्दशीच्या दिवशी अभ्यंगस्नानानंतर, आमच्या दापोलीचे रस्ते रंगीबेरंगी कपड्यांमधील रेलचेलीनी आणि फटाक्यांच्या आवाजांनी गजबजलेले असायचे. सगळेजण घोळक्याघोळक्यांनी आपापल्या घरच्यांसोबत, मित्र-मैत्रिणींसोबत नटून-थटून फटाके उडवत, एकमेकांना शुभेच्छा देत दापोलीतल्या जमेल तेवढ्या मंदिरांमध्ये चालत दर्शनाला जात असत. ४-५ तासांचा तरी कार्यक्रम असायचा तो

संध्याकाळी, तिन्हीसांजेच्या दिवेलागणीनंतर, सगळी दारं पणत्यांनी उजळल्यावर, फटाक्यांचा कडकडाट व्हायचा. भुईचक्र, पाऊस, "दिन दिन दिवाळी, गाई-म्हशी ओवाळी" म्हणत फुलबाजे, केपा, ऍटमबॉम्ब, सुतळीच्या माळा उडवल्या जॉयच्या. लक्ष्मीपूजनाच्या दिवशी पूजेसाठी, नारळ-कलशाची, धन-धान्याची आरास मम्मी करायची. वर्षभराच्या 'टॉम-अँड-जेरी'च्या भांडणाला भाऊबीजेपुरता 'टाईम प्लीज' मिळायचा. आई-बाबांच्या हसऱ्या चेहऱ्यांनी थट्टामस्करीत पाडवाही साजरा व्हायचा. फटाके-फराळाची धॅम्माल तर विचारूच नका. शेजाऱ्यापाजाऱ्यांकडन आलेला फराळ संपेपर्यंत दिवाळीच संपेल की काय असं वाटायचं. म्हणजे घरचा फराळ दिवाळीच्या पहिल्या दिवशी अभ्यंगस्नानानंतर तेवढा चाखलेला असायचा. त्यानंतर बाकीच्यांचे पदार्थ चाखण्यातच निम्मी दिवाळी संपायची. त्यात रोज एका मैत्रिणीच्या घरी जावून तिकडचा फराळ वरापला जायचा. हुश्श्र..., फराळच फराळ! खूप दिवस खाऊन खाऊन या फराळाचा कंटाळा येतो खरा, पण का कृणास ठाऊक, अगदी संपत आला की तो आणखी चर्विष्ट लागतो.

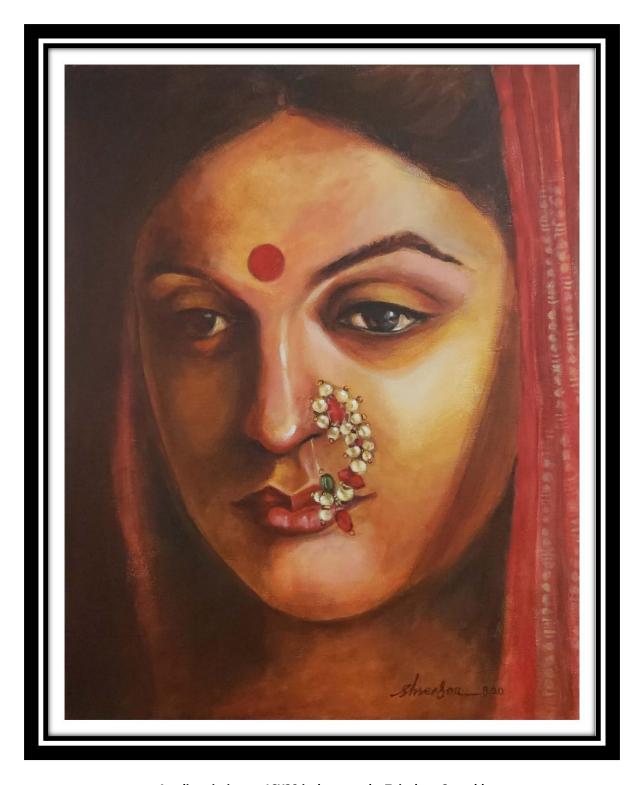
होय होय, लागतो म्हणाले; कारण अजूनही माझं तसंच होतं. आमच्या लहानपणीच्या आठवणी जमेल तेवढ्या ताज्या करत, दिवाळीचे सगळे दिवस आम्ही आमच्या पिल्लांसोबत साजरे करतो. आजकाल तो उत्साह मला माझ्या चिमणीतही दिसतो. कारण अमेरिकेत जन्मलेल्या तिने आत्तापर्यंत फक्त ईस्टर, हॅलोवीन, ख्रिसमस अशा अमेरिकी सणांसाठीचंच उत्साही वातावरण शाळेत आणि आजूबाजूला जास्त अनुभवलंय. पण गेल्या वर्षीपासून, तिला थोडं कळायला लागल्यापासून, आपले अय्या-बाबा वर्षभर घरी साजरे करत असलेल्या भारतीय सणांची गोडीही तिला जाणवायला लागल्ये. सणावारांच्या तयारीत ती पण हौसेने सहभागी व्हायला लागल्ये. त्यामुळे साफसफाई, घर सजवणं, रांगोळी, पणत्या-वाती, तोरण हे शब्द तिच्या तोंडीही यायला लागलेत.

आत्ताही माझं लेकरु तिच्या चिमण्या हातांनी पणती रंगवतंय; दिवाळीत माझं अंगण उजळवायला! 😇

Acrylic painting on 16X20 inch canvas by Tejashree Sourabh

सॅन अंटोनियो महाराष्ट्र मंडळ, आपल्या सर्वांचे, प्रथम सॅमम दिवाळी अंकासाठी दिलेल्या उत्स्फ़र्त अश्या प्रतिसादाबद्दल मन:पूर्वक आभार मानते. आपण प्रस्तत केलेलें सर्व लेख, कविता व विविध रचनांनी सहभागी झालेले आणि त्यांचे पुनरावलोकन करणार्यांचे खुप खुप आभार. २०२०, ह्या वर्षापासून सुरू केलेला हा नवीन उपक्रम असाच सदैव चाल राहो अशी इच्छा बाळगतो. आपल्यो सर्वांचे, सॅन अंटोनियो महाराष्ट्र मंडळाच्या निमीत्ताने एकच ध्येय आहे की मायदेशापासुन कितीही लांब असलो तरीही इथे एक छोटेसे कुटुंब बनुन राह्या. ह्या दिवाळी अंकाच्या निर्मित्ताने, ऑम्ही काही प्रमाणात सणावाराचे चैतन्य व परिवारची आत्मियता निर्माण करू शक् अशी आशा करतो

धन्यवाद! **संचालक मंडळ- २०२०**

San Antonio Maharashtra Mandal would like to sincerely thank all the authors, poets & artist who contributed their articles/artwork and the reviewers who helped in the making of this first edition of Diwali Ank. We believe that we have started a tradition in this year of 2020, that will be continued for a long time. We all have the common goal to foster our heritage and make a "home" away from home for all. Through this edition, we believe we are able to cherish the feelings of a festival and a community.

Thank You! SAMM BOD-2020

President श्री विठ्ठल कुलकर्णी

Secretary श्री मनोज सोनजे

Treasurer श्री महेश गुणे

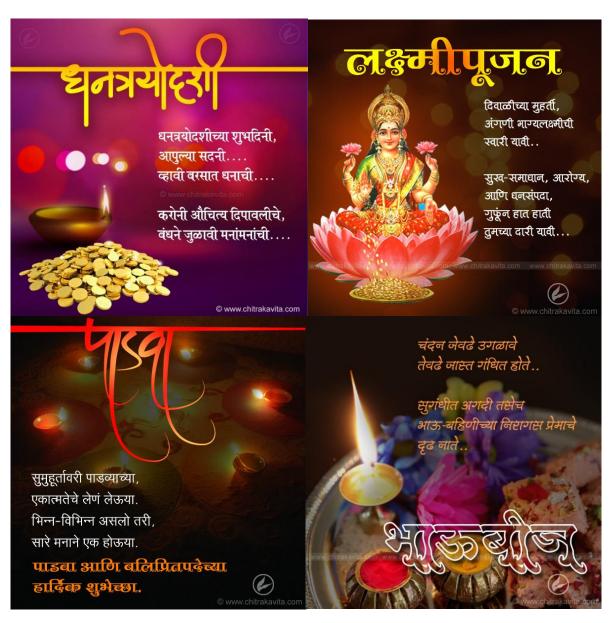

Vice President- Events सौ. रेश्मा गोरेगावकर

Vice President- Communications सौ. पुजा वोहरा कामत

सर्व SAMM च्या कुटूंबियांना दिवाळीच्या मनःपूर्वक शुभेच्छा ! काळजी घ्या, आनंदी रहा आणि भरपुर फराळ करा!

For suggestions/ comments please feel free to write to samaharashtramandal@gmail.com

Find us on: www. http://sanantoniomaharashtramandal.org/
FaceBook Group: San Antonio Maharashtra Mandal
Instagram: samaharashtramandal